

Egungo indarkeria bizitzako arazo, gatazka edo egoera desatseginak konpontzeko ahalegin desegokitzat har genezake, horiek kudeatzeko behar diren trebetasun edo trebetasun psikosozialik ez dugunean

Gazteen indarkeriari buruzko elkarrizketa. **Hilario Garrudo Hernández**. Psikologo kliniko, psikoterapeuta eta prestatzaileen prestatzailea.

1.- Nola uler dezakegu gizakiaren indarkeria?

Indarkeria gure eboluzio-arbasoengandik jaso dugu, eta beti egon da presente giza espeziean, eta hainbat helburu eta motibazioekin. Horrela, gizarte primitiboetan izaera funtzionala eta egokitzaila zuen, eta elikadura- eta biziraupen-iturri gisa edo espeziea eta lurraldea babesteko erabiltzen zen, batez ere. Aitzitik, gizakiaren egungo indarkeriak hasierako motibazioekin zerikusi gutxi edo batere zerikusirik ez duten beste arrazoi eta faktore batzuei erantzuten die. Ildo horretan, arazo, gatazka edo bizi-egoera desatseginak konpontzeko ahalegin desegokitzat har genezake, horiek kudeatzeko edo modu egokian, enpatikoan eta errespetuz aurre egiteko behar diren abilezi edo trebetasun psikosozialik ez dugunean. Nolabait esan daiteke indarkeriazko jokabidea, berez, gaitasunik ezaren froga argia dela, hori gauzatzen duenarena, banaka zein taldeka, eta bere adierazteko modua edozein dela ere.

2.- Eta gazte-indarkeria zehatzari dagokionez, nola interpreta dezakegu?

Kontuan hartu behar da gazteen indarkeriazko jokabideak faktore anitzeko etiologia duela, eta ez diola soilik kausa edo faktore jakin bati erantzuten, baizik eta faktore kateatu batzuen emaitza da. Hauek dira haren garapena eragin dezaketen faktore ohikoenetako batzuk: nahasmendu psikologikoak eta nortasun-nahasmenduak; heziketa-eredu permisiboak edo mugarik eta araurik gabekoak, jokabide jakin batzuk zigorrik gabe uzten dutenak, batez ere gurasoen aldetik; familia barruko indarkeria pairatu izana edo ikusi izana; eskola-porrota edo irakaskuntza-ikaskuntzako metodologia desegokiak eta desmotibatzaileak; drogen kontsumoa; IKTen erabilera

problematikoa, indarkeriazko edukia duten webguneetara edo online arriskuko komunitateetara sartzeko aukera ematen duena; eta abar. Nolanahi ere, indarkeriazko jokabidea imitazioz edo ikaskuntza bikarioz ikasten da bizitzako etapa goiztiarrenetatik. Gizarte-eremuan duen adierazpena indarkeria sozialaren beraren, dauden desberdintasunen, nagusi diren balioen (hala nola berehalakotasuna, lehiakortasuna, kontsumismoa edo ahaleginik gabeko arrakasta) isla da, bai eta gatazkak konpontzeko konfrontazioan eta indarkeriaren erabileran (gutxi gorabehera justifikatuta edo onartuta) oinarritutako gizarte-eredu nagusiarena ere. Indarkeriazko gazte baten profilari dagokionez, orokortzerik ez dagoen arren, nortasun-ezaugarri batzuk egon ohi dira; besteak beste, autoestimu txikia, inpulsibotasuna eta berehalako asetzea, frustrazioarekiko tolerantzia txikia, familia-, eskola- eta gizarte-inguruneetan arauak eta mugak onartzeko ezintasuna, enpatia falta, hausnartzeko gaitasun eskasa eta arazoei indarraren edo inposaketaren bidez aurre egiteko joera. Gazteen indarkeriazko jokabidea modu indibidualean zein taldean gauzatu daiteke, gazteak elkartzen direnean ekintza bortitz bateratuak egiteko, eta horiek hainbat helburu eta jomuga dute: autoafirmazioa, kide izatearen sentimendua, jazarpena, errebeldia, autoritatea edo sistema zalantzan jartzea, aldarrikapenak eta abar. Indarkeria mota horretan, talde-presioak eta sare sozialen erabilerak eragin oso handia dute, eta horiek kontuan hartu behar dira fenomeno hori prebenitzeko eta eragozteko orduan.

3.- Gizartean nolabaiteko alarma sortzen ari diren taldeko gazteen indarkeria-adierazpen esplizituei dagokienez, zer neurritan zerikusia izan du pandemiak eragindako egoerak?

Zalantzarik gabe, pandemia, eta bereziki bizitzea egokitu zaigun konfinamendua, ondorioak izaten ari da pertsonen jokabidean eta bizimoduan. Are gehiago, berdinen taldearekiko gizarte-harremanak eta aurrez aurreko elkarreragiketa behar dituzten nerabeengan eta gazteengan, harreman horiek eten egin baitira. Hain denbora luzean beren etxeetan isolatuta eta edukita egoteak areagotu egin ditu oldarkortasunaren ataria izan ohi den nekea, estresa, antsietatea eta ondoriozko frustrazioa, baina horrek ez du berez azaltzen esku artean dugun fenomeno. Nire ustez, pandemia gehiago izan da gertatzen ari denaren faktore piztailea faktore hartaratzaila baino. Pandemiak, nolabait, areagotu egin du indarkeriazko jokabidea aldeztatik prest edo horretarako ohituta zeuden gazteen artean, baina ez portaera egokitzaileagoak zituzten gazteen artean. Gainera, badakit horietako batzuentzat pandemia erresilientzia-faktore bat izan daitekeela.

4.- Zer egin dezake gizarteak gazte-indarkeriaren areagotze horren aurrean?

Uste dut lehenik eta behin fenomenoaren jatorriari eta izaerari buruz hausnartu beharko genukeela, bai eta zergatik agertzen ari den hain gogor gaur egun ere. Horretarako, garrantzitsua da alde batera uztea gazteria estigmatizatzeko edo deabruzko ideia hipokrita hori; izan ere, gazteek, gehien-gehienetan, oso jarrera eta jokabide laudagarriak dituzte, gainerakook guretzat nahiko genituzkeenak. Haur eta gazteen portaera, onerako eta txarrerako, gizarte helduak ikaskuntza-testuinguru guztietan (formalak eta ez-formalak) transmititu eta irakatsi diegun guztiaren emaitza ere bada. Ahaztu gabe, kasu askotan, beraiek ere ikaskuntza txar horien eta eskainitako eredu desegokien biktima direla, eta eredu horiei jarraitu zaie familian, eskolan edo komunitatean arazoak eta gatazkak konpontzeko. Jokabide bortitza dutenean, kasu askotan, erakutsi dieguna errepikatu besterik ez dute egiten. Ondorio gisa, onartzen badugu indarkeriazko jokabidea ikastea eta bereganatzea gehienbat lehen eta bigarren haurtzaroan gertatzen dela, horri aurrea hartzeko ezin dugu itxaron pertsona nerabegarora edo gaztarora iritsi arte; aitzitik, ahalik eta azkarren ezarri eta gauzatu beharko dira hezkuntza- eta prebentzio-jarduerak. Eta hori guztion zeregina da, gurasoena, hezkuntza-eragileena (testuinguru formal eta ez-informaletan), komunikabideena, erakundeena eta ordezkari politikoena.